

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ СФЕРИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Готовність майбутніх психологів є істотною передумовою цілеспрямованої професійної діяльності, налаштування психолога на попередження та конструктивне розв'язання будь-яких ситуацій на емоційному, комунікативному, мотиваційному та когнітивному рівнях.

В структурі зазначених рівнів готовності, чинне місце посідає комунікативна складова, яка забезпечує комунікативну толерантність психолога під час роботи з людьми (прийняття індивідуальності клієнтів, відсутність оціночних висловлювань на їхню адресу, терпимість до їхніх дискомфортних станів, згладжування неприємних моментів у спілкуванні з некомунікабельними клієнтами), а також здатність адекватно використовувати та розпізнавати сигнали невербального мовлення у спілкуванні з клієнтом [3, с. 17].

Для забезпечення ефективної взаємодії й адекватного взаєморозуміння між людьми у процесі спілкування майбутній психолог повинен володіти комунікативними здібностями, що забезпечують конструктивне спілкування під час професійної взаємодії з клієнтом, сприяють ефективному взаєморозумінню між людьми у процесі спілкування чи виконання спільної діяльності.

Однак, майбутній психолог, який після закінчення ЗВО повинен надавати професійну допомогу реальним клієнтам, запам'ятавши певну послідовність вправ і дійшовши висновку, що існує певна схема, певна послідовність дій, автоматичне застосування яких може допомогти людині розв'язати її проблему, як правило, залишається безпорадним перед реаліями психологічної практики.

Відтак, обґрунтованою є необхідність застосування програми розвитку *комунікативної готовності*, яка ґрунтується на положеннях, що розвиток комунікативної сфери – це, передусім саморозвиток особистості та усвідомлення студентами власних установок у комунікативній сфері, експлікація наявних та вироблення продуктивніших моделей пізнання особистості партнерів по спілкуванню, освоєння певного рівня особистісної

рефлексії та розвиток рефлексивного ставлення до себе як до суб'єктів професійного спілкування, вироблення вміння диференціювати та адекватно виражати власні почуття, використовуючи при цьому весь арсенал вербальних та невербальних засобів комунікації [2, с. 79].

Відповідно до програми, метою тренінгу, насамперед, передбачався розвиток здатності до зчитування невербальних сигналів на основі візуальної психодіагностики та виконання комплексу психогімнастичних вправ. Така невербальна активність сприяла розкриттю емоційної сфери студентів, допомагала набутти майбутніми психологами навичок «зчитування» невербальних сигналів, здатності розуміти внутрішній стан людини за її мімікою, жестами, пантомімікою [1].

Зокрема, для розвитку вміння розуміти невербальні ознаки спілкування, мову рухів тіла, емоційні стани, управляти голосом була використана вправа «Жести примирення». Під час виконання вправи «Хто ви?» кожному учаснику пропонувалося написати характеристики невербальної поведінки одного із інших учасників тренінгу. Вправа «Позитив і негатив» допомагала виробити навички толерантного ставлення до різних точок зору учасників дискусії. Під час процесу було важливо не стільки детально обговорювати аргументи, скільки створити уявлення про те, що точок зору (як позитивних, так і негативних) може бути багато.

Вироблення навичок спілкування відбувалося шляхом репетиції конструктивної поведінки у різних ситуаціях, при цьому використовувалися вправи, які сприяли усвідомленню звичних способів спілкування, аналізу помилок у міжособистісній взаємодії. Наприклад, у вправі «Ні» група просила учасника зробити щось, що він не зобов'язаний робити. Завдання учасника – послідовно, протягом трьох хвилин відмовити групі у проханні, запобігаючи виникненню конфліктної ситуації.

Метою вправи «Критика» було вироблення вміння користуватися алгоритмом конструктивної критики. Учасники по черзі сідали на «гарячий стілець» та піддавалися критиці, на яку мали відповідати. Після цього відбувалося обговорення правильних форм реагування на критику, їх допустимі форми та межі.

Отримані результати засвідчили достатньо високу ефективність розробленої програми, щодо вироблення вмінь конструктивно спілкуватися в

напружених ситуаціях взаємодії з клієнтом. Студенти експериментальної групи продемонстрували вмотивованість до професійної діяльності та набуття відповідних знань, умінь, навичок, умінням обирати оптимальний стиль поведінки у напружених ситуаціях взаємодії, більшою здатністю до саморегуляції негативних емоційних станів і більш вираженою емпатією до клієнтів у процесі професійної взаємодії.

Список використаної літератури

1. Антонова Н. О. Концептуальні основи тренінгу готовності до професійної діяльності психолога. *Актуальні проблеми психології*: зб. наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України ; за ред. С. Д. Максименка. Київ, 2010. Т. XII, Ч. 4. С. 14-26
2. Ставицька О. Г. Психологічні особливості використання невербальних засобів спілкування у діяльності вчителя: дис. ... канд. психол.: 19.00.07. Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти». Київ, 2009. 264 с.
3. Чепелева Н. В. Особистісна підготовка психолога-практика. *Персонал*. 2000. № 5. С. 17-19.

Лілія Важинська (м. Вінниця)

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У реаліях сьогодення потребою суспільства є інтенсивний розвиток інтелектуального потенціалу кожної людини. Все більшого значення набуває розвиток таких властивостей особистості, які дають можливість творчо використати здобуті знання.

Розвиток креативності виступає як основний напрям розвитку особистості. Поняття “креативність” пов’язується з поняттям творчості і розглядається, як комплекс індивідуальних і особистісних понять індивіда, що сприяють самостійному висуванню проблем, генеруванню великої кількості оригінальних ідей і нешаблонному їх розв’язанню. Креативність здебільшого пов’язана з розвитком уяви, фантазії, породженням гіпотез [1]. Особливе